

AŽ-satnik za vstavljanje satnic

Janko Božič*, janko.bozic@bf.uni-lj.si, in Alen Skubin, alen.skubin@gmail.com

Uvod

Zlasti v ZDA v nakladnih panjih uporabljajo že prej zažicene satnike, saj ti občutno poenostavijo pripravo satnikov s satnicami. Zato sva pripravila in testirala novo konstrukcijo AŽ-satnika, ki omogoča vstavljanje že prej zažicene satnice. Pripravila sva tudi pripomoček, ki omogoča hitro ročno žičenje satnic, če na voljo nimamo strojno pripravljenih.

Zakaj iskanje nove konstrukcije AŽ-satnika?

Ob brskanju po katalogih ameriških dobaviteljev čebelarске opreme boste lahko opazili, da ti med drugim ponujajo tudi že prej zažicene satnice, ki so v novejšem času na voljo tudi v Evropi. To je najbolj praktično, če je spodnja letvica satnika sestavljena iz dveh kosov, s prostorom za prosto visečo satnico, v zgornji nosilni letvi pa je izdelan utor. Satnico tako vstavimo skozi spodnjo rezo in položimo v izdelan utor v zgornji letvi. Tam uporabimo izrezani del, ki je po navadi s tremi žeblički pritrjen prek satnice. Ko čebele zgradijo sat, je satnica trdno vpeta v satnik.

Slika 1: Prvi poskusni sat, zgrajen leta 2011

Konstrukcija AŽ-satnika sama po sebi ni najprimernejša za podobno rešitev. Zaradi tega sva se usmerila v možnost uporabe podobnega načina priprave satnikov s satnicami. Utor in žlebičenje vzdolžnih letev sta naju privedla do spoznanja, da ju lahko nadomestimo z dvema letvicama. Prve satnike za testiranje v panjih sva izdelala z navadno namizno električno motorno žago, ki omogoča tudi poševni rez. Najprej sva satnik testirala z vstavljanjem satnice brez žičenja (slika 1), potem pa je pobudo prevzel Alen in v svojem čebelarstvu testiral večje število satnikov. Svoje delo je obširneje predstavil v diplom-

skem delu »Čebelarjenje z inovativnim satnikom v AŽ-panju« pod mojim mentorstvom.

Priprava in testiranje novega AŽ-satnika

Pogoj za izdelavo satnika je suh les, ki je zaradi velike verjetnosti zvijanja tudi brez grč. Pri tem satniku so najpomembnejši preprosta izdelava in preprosti sestavni deli, tako da ga z osnovnim mizarским orodjem lahko izdelava vsak čebelar. Zgornje in spodnje vodoravne letvice so postavljene v obliki črke V in dajejo satniku tako vodoravno kot navpično trdnost (sliki 2 in 3). Poleg tega dobimo med letvicami prostor za pritrditev satnice, bodisi zažicene ali nezažicene.

Satnik je sestavljen iz osmih delov, med katerimi so enake štiri vzdolžne, dve pokončni in dve sredinski letvici. Satnike sem sestavljal tako, da sem jih zbil z majhnimi žebliki in zlepil z lepilom. Med vzdolžnimi letvicama je 3 mm prostora za vstavev satnice, tako da jo je po potrebi mogoče pritrditi tudi s tekočim voskom. Na sredino vsake strani satnice sem dodal podporne letvice, s tem pa sem dosegel boljšo stabilnost satnice v satniku, če nisem uporabil že prej zažicene satnice.

Slika 2: Videz satnika

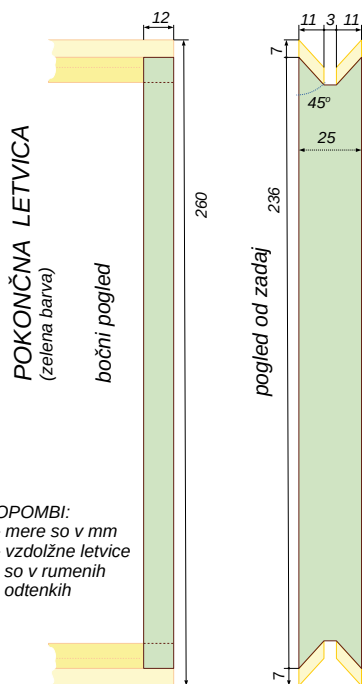
Ilustracija: Alen Skubin

Najpomembnejši del testiranja je potekal v točilnici. Zaradi toplega vremena so bili sati zelo mehki (slika 4). Pri točenju sva uporabljala motorno točilo s šestimi stopnjami hitrosti. Pri drugi stopnji hitrosti sat ni bil poškodovan, vendar tudi ne v celoti iztočen. Nato sem nadaljeval točenje pri peti stopnji, pri tej stopnji pa se je nezažičen sat poškodoval.

Rezultate čebelarjenja s satnikom brez žičenja in satnikom z žičenjem je mogoče primerjati. Nekatere nezažicene satnice so se zaradi temperature v panju zgubale, zažicene satnice pa so ostale ravne. Obe vrsti satnic se vidno razlikujeta samo pri sredinski podporni letvici. Ob točenju sata z zažičeno satnico sva uporabljala enake postopke. Ta sat je presenetljivo ostal cel tudi pri veliki hitrosti.

Opozoriti moramo še na nekatere dejavnike, ki lahko vplivajo na potek testiranja. Prvi je ta, da so bili sati deviški in zato tudi bolj občutljivi. Drugi dejavnik je napolnjenost sata z medom, saj med iz notranjega dela sata pritiska na mrežo točila, zato bi

* Prof. dr., Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo, Univerza v Ljubljani

Ilustracija: Janko Božič

Slika 3: Z dodatnima sredinskima letvicama, ki omogočata tudi uporabo satnic brez žičenja.

bilo treba sat večkrat obrniti in ga postopno iztočiti z obeh strani. Tretji dejavnik je odvisen od konstrukcije mreže koša točila in od položaja prečk v mreži, v katerega damo sat.

Gotovo bi bil sat brez žičenja tudi v najinem primeru manj poškodovan, če bi ga večkrat obrnila.

Foto: Alen Skublin

Slika 4: Poln medeni sat z lipove pašne

Po najinem mnenju so čebele oba sistema sprejele brez težav. Najina pričakovanja glede centrifugiranja prej zažičenega satja so bila popolnoma drugačna, kot se je izkazalo v praksi. Domneval sem namreč, da satje ne bo zdržalo, ker žica ni bila pritrdjena na satnik, in da se bo celotno satje skupaj z žico izpulilo iz satnika.

Sklep

Kljub dobrim rezultatom in poenostavitvi nekaterih postopkov v najinih čebelarstvih še vedno ostajata pri satnikih, ki jih kupiva pri trgovcih s čebelarstvo opremo. Lahko bi rekli, da je »stara navada železna srajca«. Morda se bo kak čebelar mizar lotil obsežnejših poskusov za uveljavitev tega satnika. Verjetno bi se tak satnik hitro uveljavil ob hkratni ponudbi prej zažičenih satnic, vendar te pri nas še niso v standardni ponudbi. Zamisel dajeja na voljo širši čebelarji javnosti. ■

**IZDELAVA OMETALNIKOV
IN OSIPALNIKOV ZA ČEBELE**

Klin d.o.o. Logatec

Specifikacija ometalnika

- **Material:** inox, nerjaveča pločevina
- **Metlice:** konjska žima
- **Pogon:** 2 motorja, brez jermenov
- **Napajanje:** 12V (možnost 230V)

Mobilni telefon
041-740-421

E-pošta
cebelarskaoprema@gmail.com

**Oddajamo apartma
„Čebelarjeva hiška“**

041/726-175

Terme Olimia

www.turizem.tevzeve-dobrote.si

Za čebelarje 5% popust!

IZDELAVA INHALATORJEV
za vdihavanje panjskega zraka
Ivan Podobnik, tel.: 041/686 436.